

Dosarul nr. 2ra-418/22
2-20116323-01-2ra-06042022

Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Central (jud. O. Jamba)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

29 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana, reprezentată de avocatul Paciurca Iulian,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana împotriva lui Ceapa Valeriu cu privire la revocarea donației și revendicarea bunului imobil,

împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de către Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana și a fost casată hotărârea din 30 martie 2021 a Judecătoria Soroca, sediul Central, fiind pronunțată o hotărâre nouă de respingere a acțiunii,

constată:

La data de 22 septembrie 2020, Dunaievschi Vasile și Schwartz Tatiana au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ceapa Valeriu cu privire la revocarea donației și revendicarea bunului imobil.

În motivarea acțiunii, reclamantii au indicat că Ceapa Nadejda este mama lor. La data de 02 septembrie 2005, Ceapa Nadejda a încheiat căsătoria cu Ceapa Valeriu, care a durat de jure până în anul 2015, însă, de fapt, a continuat până în anul 2018. În perioada anilor 2005-2015, ambii au locuit în XXXXX, locuință ce le aparținea cu drept de coproprietate lor și mamei Ceapa Nadejda.

Au menționat că în anul 2013 Ceapa Valeriu, fiind în căsătorie cu Ceapa Nadejda, a obținut de la ei o procură cu dreptul de a înstrăina cu sine însuși cota în mărime de 1/2

din casa amplasată în XXXXX. Dreptul de proprietate a fost transmis cu condiția că Ceapa Valeriu va conviețui în relații de familie cu Ceapa Nadejda până la sfârșitul vieții.

Reclamanții au afirmat că în anul 2014, Ceapa Valeriu, având împuterniciri de la notar, a încheiat cu sine însuși contractul de donație asupra 1/2 din casa de locuit din XXXXX, fără a comunica soției Ceapa Nadejda și/sau copiilor Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile.

Au declarat că în anul 2015, Ceapa Valeriu și Ceapa Nadejda au divorțat, în mod formal, însă, au continuat să locuiască împreună în locuința din XXXXX, având un raport de conviețuire comună.

Reclamanții au remarcat că în anul 2018, Ceapa Nadejda a plecat peste hotarele Republicii Moldova la muncă, trimițând împreună cu Schwarz Tatiana bani în mărime de 2000 de euro pentru reparația casei de locuit din XXXXX. Când s-a întors de peste hotare, Ceapa Nadejda a constatat că reparație în locuință nu a fost efectuată precum a afirmat Ceapa Valeriu. Mai mult ca atât, Ceapa Valeriu i-a interzis Nadejdei Ceapa Nadejda să intre în locuința comună, menționând că ei deja vor trăi separat. În această perioadă, Schwarz Tatiana a aflat despre intrarea în posesie asupra dreptului său de proprietate din XXXXX, în baza contractului de donație.

Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana consideră că cota-parte de 1/2 din locuința situată în XXXXX, este preluată de Ceapa Valeriu prin dol și viclenie, deoarece condiția de a conviețui în relații de căsătorie pe toată continuitatea vieții cu îngrijirea și sprijinirea morală și materială a mamei lor Ceapa Nadejda, a fost prezentată de pârât ca un avantaj pentru copiii Nadejdei Ceapa, care a servit drept temei determinant la transmiterea dreptului de proprietate.

Reclamanții au invocat că avantajul cu privire la conviețuirea comună dintre Ceapa Valeriu și Ceapă Nadejda, a servit o propunere înșelătoare, fără intenții de a respecta înțelegerea, iar, pârâtul este obligat să restituie bunul dobândit cu nerespectarea condiției care a determinat voința părților la acceptarea tranzacției.

Au menționat că au fost deposedați de bunurile lor de către Ceapa Valeriu prin dol, deoarece au convenit să transmită bunul prin donație în mod condiționat. Prin urmare, pârâtul Ceapa Valeriu, la încheierea contractului de donație cu sine însuși, nu a reglementat clauza contractuală ce manifestă voința donatorilor Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, convenită la transmiterea împuternicirilor prin procurile notariale, privind condiția conviețuirii pe tot parcursul vieții cu Ceapa Nadejda în baza principiilor fundamentale ce guvernează relația familială de îngrijire, sprijin moral și material a mamei sale. Respectiv, voința reclamanților, în calitate de coproprietari al bunului, a fost afectată în detrimentul acestora, cu consecința cauzării unei daune echivalente cu valoarea bunului, considerente din care pretind la revendicarea bunului imobil dobândit prin dol.

Au declarat că la data 28 februarie 2020, s-au adresat către pârât cu cerere prealabilă privind prezentarea acestuia la notarul Mircea Nichiforeac din mun. Bălți, pentru revendicarea bunului prin semnarea unui act juridic autentic notarial. La data de 04 martie 2020, Ceapa Valeriu a recepționat cererea prealabilă, însă, nu s-a prezentat la

data și în locul stabilit, fapt care denotă că ultimul refuză să revendice bunul și se eschivează de la executarea obligațiilor survenite.

Reclamanții au solicitat revocarea contractului de donație nr. 4538 din 12 iunie 2014, încheiat între Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, în calitate de donatori și Ceapa Valeriu, în calitate de donatar, prin care s-a transmis gratuit cota parte în mărime de 1/2 din casa de locuit, construcțiile auxiliare și terenul aferent din XXXXX, nr. cadastral XXXXX, cu obligarea pârâtului să revendice reclamanților dreptul de proprietate asupra cotei părți în mărime de 1/2 din casa de locuit, construcțiile auxiliare și terenul aferent din XXXXX, nr. cadastral XXXXX.

Prin hotărârea din 30 martie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, acțiunea a fost respinsă ca tardivă.

La 05 aprilie 2021 Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, reprezentați de avocatul Paciurca Iulian, au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 30 martie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, a fost casată hotărârea din 30 martie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 24 februarie 2022 Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, reprezentați de avocatul Paciurca Iulian, au declarat recurs împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, fiind emisă cu încălcarea eronată a normelor de drept material.

Recurenții au menționat că, dobândirea ilicită a casei de locuit de către intimat, precum și erorile comise de instanța de apel la judecarea cauzei, au dus la încălcarea art. 1, protocolul 1 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 28 octombrie 2021.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la data de 10 ianuarie 2022 în adresa recurenților Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile și a avocatului Paciurca Iulian, fiind recepționată la 11 ianuarie 2022, 12 ianuarie 2022 și 10 ianuarie 2022 (f.d. 168-170, 171).

Astfel, recursul declarat la 24 februarie 2022, este în termen.

La 06 aprilie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimatului Ceapa Valeriu, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 181, 183).

Prin referința depusă la 26 aprilie 2022, Ceapa Valeriu a solicitat respingerea cerii de recurs depusă de Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana ca neîntemeiată cu menținerea deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Bălți.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 08 iunie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Din materialele dosarului rezultă că prin procura nr. 5699 din 05 iulie 2013, Schwarz Tatiana l-a împuternicit pe Ceapa Valeriu să doneze cota parte ce-i aparține din casa de locuit, construcțiile accesorii și lotul de pământ de pe lângă casă, amplasate în XXXXX și pentru aceasta îi oferă dreptul de a primi actele necesare și de a încheia contractul de donație a cotei-părți din imobil, de a fi reprezentantul ei la ÎS „Cadastru”, filiala Florești, la Inspectoratul Fiscal Florești, de a depune cereri, să semneze pentru ea și să îndeplinească toate acțiunile și formalitățile legate de această însărcinare, cu dreptul de substituie și în temeiul art. 251 din Codul civil cu dreptul de a încheia acte juridice cu sine însuși (f.d. 9).

Prin contractul de donație nr. 4538 din 12 iunie 2014, Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, reprezentați de Ceapa Valeriu în temeiul procurilor nr. 5698 și 5699 din 05 iulie 2013, i-au donat lui Ceapa Valeriu: 1/2 cotă-parte din terenul cu modul de folosință pentru construcții cu suprafața de 0,0867 ha, nr. cadastral XXXXX, casa de locuit individuală cu suprafața de 75,4 m², nr. cadastral XXXXX; construcție accesorie cu suprafața de 23,7 m² nr. cadastral XXXXX, amplasate în XXXXX (f.d. 11-13).

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, eliberat la 13 august 2020, bunul imobil nr. cadastral XXXXX aparține cu drept de proprietate cu cota 1/2 Nadejdei Ceapa, înregistrat la 23 iunie 2002 și lui Valeriu Ceapa, înregistrat la 31 octombrie 2014 în temeiul contractului de donație nr. 4538 din 12 iunie 2014, iar, bunul imobil nr.

cadastral XXXXX aparține cu drept de proprietate cu cota 1.0 lui Valeriu Ceapa, înregistrat la 31 octombrie 2014 în temeiul contractului de donație nr. 4538 din 12 iunie 2014 (f.d. 19).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile au solicitat revocarea contractului de donație nr. 4538 din 12 iunie 2014, și obligarea lui Ceapa Valeriu să le revendice dreptul de proprietate asupra cotei-părți în mărime de 1/2 din casa de locuit, construcțiile auxiliare și terenul aferent din XXXXX, nr. cadastral XXXXX.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia de a respinge acțiunea ca fiind tardivă.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, constată că instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, precum și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberază, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Potrivit art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În decizia din 28 octombrie 2021, Curtea de Apel Bălți a indicat că potrivit art. 7 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01 martie 2019), legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei

situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare. Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

Instanța de apel a menționat că, deoarece acțiunea a fost înaintată la data de 18 septembrie 2020, în speță urmează a fi aplicate prevederile Codului civil modernizat.

Astfel, Curtea de Apel Bălți, ajungând la concluzia netemeinicii acțiunii depuse de către Schwarz Tatiana și Dunaievschi Vasile, a aplicat prevederile art. 1210 din Codul civil, în redacția din 01 martie 2019, care reglementează revocarea donației pentru ingratitudine, menționând că la caz lipsesc temeiuri legale de revocare a donației.

Instanța de recurs constată că instanța de apel greșit a aplicat prevederile Codului civil în redacția din 01 martie 2019, deoarece contractul de donație, a cărui revocare se solicită în prezenta acțiune, a fost încheiat la 12 iunie 2014, respectiv, în speță sunt aplicabile prevederile Codului civil în vigoare la acel moment, or, art. 7 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01 martie 2019) stipulează expres că legea civilă nu are caracter retroactiv, nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior.

Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare, pe când în speță, situația juridică a fost stinsă anterior intrării în vigoare a Codul civil modernizat.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, fapt ce indică incontestabil la examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării.

Această circumstanță este apreciată drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeinicii unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul

civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana, reprezentați de avocatul Paciurca Iulian.

Se casează integral decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dunaievschi Vasile și Schwarz Tatiana împotriva lui Ceapa Valeriu cu privire la revocarea donației și revendicarea bunului imobil, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic